

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL 2020 M. GRUODŽIO 14 D. TARYBOS
SPRENDIMO (ES, EURATOMAS) 2020/2053 DĖL EUROPOS SĄJUNGOS NUOSAVŲ
IŠTEKLIŲ SISTEMOS, KURIUO PANAIKINAMAS SPRENDIMAS 2014/335/ES,
EURATOMAS, PATVIRTINIMO“ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

2020 m. liepos 17–21 d. Europos Vadovų Tarybai (toliau – EVT) pasiekus politinį susitarimą dėl 2021–2027 m. finansinės programos, Europos Sąjungos Taryba, siekdama įteisinti EVT išvadas dėl Europos Sąjungos finansavimo ir remdamasi Europos Komisijos pasiūlymu, 2020 m. gruodžio 14 d. priėmė Tarybos sprendimą (ES, Euratomas) 2020/2053 dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2014/335/ES, Euratomas (toliau – Tarybos sprendimas). Tarybos sprendimu, siekiant 2021–2027 m. užtikrinti Europos Sąjungos metinio biudžeto finansavimą, nustatoma Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistema.

Kaip nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 311 straipsnio trečiojoje pastraipoje, Europos Sąjungos Taryba, sprendama vieningai ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, priima sprendimą, nustatantį su Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistema susijusias nuostatas.

Europos Sąjungos valstybės narės (toliau – VN) pagal savo atitinkamus konstitucinius reikalavimus turi patvirtinti pritarimą Tarybos sprendimui ir, kaip nurodyta Tarybos sprendimo 12 straipsnyje, apie procedūrą šiam sprendimui priimti užbaigimą pranešti Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui. Gavus paskutinį VN pranešimą, Tarybos sprendimas įsigaliojė nuo kito mėnesio pirmos dienos ir būtų taikomas atgaline data nuo 2021 m. sausio 1 d.

Lietuvos Respublikos Seimo statuto 180²⁶ straipsnyje nurodyta, kad Europos Sąjungos sutartyje ir Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo numatytais atvejais priimti Europos Sąjungos teisės aktai tvirtinami Lietuvos Respublikos įstatymu.

Parengto Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2020/2053 dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2014/335/ES, Euratomas, patvirtinimo“ projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas – patvirtinti Tarybos sprendimą ir pavesti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai pranešti Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui apie nacionalinių procedūrų Tarybos sprendimui priimti užbaigimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą inicijavo ir parengė Finansų ministerijos Europos Sąjungos ir tarptautinių reikalų departamento (direktorė Miglė Tuskienė, tel. (8 5) 239 0288, el. paštas migle.tuskiene@finmin.lt) Europos Sąjungos biudžeto skyriaus (vedėja Vaida Vilimaitytė-Zubrickienė, tel. (8 5) 219 4424, el. paštas vaida.vilimaite-zubrickiene@finmin.lt) vyriausioji specialistė Rasa Guligauskienė, tel. (8 5) 219 9339, el. paštas rasa.guligauskiene@finmin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Nuo 2014 m. sausio 1 d. iki dabar (kol įsigalios Tarybos sprendimas) taikomas 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos sprendimas 2014/335/ES, Euratomas dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos. Šis Tarybos sprendimas buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos sprendimo 2014/335/ES, Euratomas dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos patvirtinimo“. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. liepos 29 d. nutarimu Nr. 744 „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos paskyrimo pranešti Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui apie 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos sprendimo 2014/335/ES, Euratomas dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos patvirtinimą“ Finansų ministerijai pavesta pranešti Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui apie nacionalinių procedūrų 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos sprendimui 2014/335/ES, Euratomas priimti užbaigimą.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Tarybos sprendimu siekiama nustatyti pagrindinius Europos Sąjungos biudžeto finansavimo šaltinius ir užtikrinti pakankamą metinio biudžeto finansavimą 2021–2027 metais.

Pagal Tarybos sprendimą Europos Sąjungos biudžeto pajamas, neatmetant kitų pajamų, sudaro šie Europos Sąjungos nuosavi ištekliai:

1) tradiciniai nuosavi ištekliai (t. y. Europos Sąjungos biudžeto pajamos, tradiciškai gaunamos iš muitų; VN paliekama 25 procentai apskaičiuotos sumos šių mokesčių administravimo išlaidoms padengti);

2) pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) nuosavas išteklis, skaičiuojamas kiekvienos VN suderintos PVM apmokestinimo bazės sumai taikant vienodą tarifą – 0,3 procento;

3) bendrųjų nacionalinių pajamų (toliau – BNP) nuosavas išteklis – Europos Sąjungos biudžetą balansuojantis išteklis, skaičiuojamas kiekvienos VN BNP sumai taikant vienodą tarifą;

4) neperdirbto plastiko atliekų kiekiu pagrįstas nuosavas išteklis – nacionalinis įnašas, skaičiuojamas neperdirbto plastiko pakuočių atliekų svoriui taikant vienodą tarifą (0,8 euro už kilogramą) bei pritaikant korekcinę priemonę (Lietuva turi teisę į 9 mln. eurų metinį sumažinimą, išreikštą einamosiomis kainomis).

Esminiai Tarybos sprendimu nustatyti Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos pakeitimai:

1) siekiant atkurti COVID-19 pandemijos paveiktą Europos Sąjungos ekonomiką, padidinama nuosavų išteklių viršutinė riba mokėjimams ir įsipareigojimams iki atitinkamai 1,4 procento (šiuo metu 1,2 procento) ir 1,46 procento (šiuo metu 1,29 procento) visų Europos Sąjungos VN BNP. Papildomai Europos Sąjungos nuosavų išteklių viršutinės ribos laikinai padidinamos 0,6 procentinio punkto (vėliausiai iki 2058 metų pabaigos). Nuosavų išteklių viršutinių ribų padidinimas Komisijai suteikia teisę taikyti išskirtines ir laikinas COVID-19 pandemijos pasekmių šalinimo priemones, t. y. teisę skolintis finansų rinkose Europos Sąjungos vardu (iki 750 mlrd. eurų 2018 metų kainomis, iš jų: iki 390 mlrd. eurų gali būti panaudota dotacijų forma, iki 360 mlrd. eurų – paskolų forma) ir pasiskolintas lėšas skirti Europos Sąjungos biudžeto programoms įgyvendinti. Lėšų, pasiskolintų dotacijoms, pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas finansuojamas iš Europos Sąjungos biudžeto. Pasiskolintos lėšos, kurios naudojamos paskoloms VN teikti, turėtų būti grąžinamos sumomis, gautomis iš VN naudos gavėjų. Numatyta, kad palūkanoms mokėti nepanaudotos lėšos gali būti skiriamos skolai išmokėti iki 2021–2027 metų pabaigos, o didesnis skolos išmokėjimas galimas, jei bus sutarta dėl naujų Europos Sąjungos nuosavų išteklių įvedimo. Visi įsipareigojimai dėl pasiskolintų lėšų turėtų būti visiškai įvykdyti ne vėliau kaip 2058 m. gruodžio 31 d.;

2) nuo 2021 m. sausio 1 d. įvedamas naujas neperdirbto plastiko atliekų kiekiu pagrįstas Europos Sąjungos nuosavas išteklis;

3) muitų administravimo išlaidoms padengti VN pasiliekiama muitų dalis padidinama nuo 20 iki 25 procentų;

4) supaprastinamas PVM nuosavo ištekliaus apskaičiavimas (sumažėja VN administracinė našta);

5) sumažinamos metinės BNP įmokos į Europos Sąjungos biudžetą 2021–2027 metais: Austrijai – 565 mln. eurų, Danijai – 377 mln. eurų, Vokietijai – 3 671 mln. eurų, Nyderlandams – 1 921 mln. eurų, Švedijai – 1 069 mln. eurų¹ (2014–2020 metais: Danijai – 130 mln. eurų, Nyderlandams – 695 mln. eurų ir Švedijai – 185 mln. eurų, Austrijai 2014 m. buvo 30 mln. eurų, 2015 m. – 20 mln. eurų, 2016 m. – 10 mln. eurų²). Šiuos bendrus sumažinimus finansuoja visos VN.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymo projekto priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

¹ 2020 metų kainomis.

² 2011 metų kainomis.

Priėmus Įstatymo projektą, bus sudarytos sąlygos sklandžiai įgyvendinti Europos Sąjungos biudžetą 2021–2027 metais, o tai turės teigiamą poveikį verslo sąlygoms ir jo plėtrai Lietuvoje. Visų pirma, Tarybos sprendimas nustatys Europos Sąjungos biudžeto pajamų šaltinius ir užtikrins Europos Sąjungos biudžeto finansavimą (įskaitant paramos lėšas VN) 2021–2027 metais. Antra, visoms VN patvirtinus Tarybos sprendimą, Komisijai bus suteiktas teisinis pagrindas skolintis finansų rinkose Europos Sąjungos vardu ir finansuoti 750 mlrd. eurų vertės Europos Sąjungos gaivinimo priemonę („Kitos kartos ES“), skirtą COVID-19 pandemijos paveiktai ekonomikai atkurti ir jos atsparumui didinti ilguoju laikotarpiu.

Numatoma, kad iš 2021–2027 metais Europos Sąjungos daugiamečio biudžeto ir Europos Sąjungos gaivinimo priemonės investicijos Lietuvai nauju finansavimo laikotarpiu gali siekti apie 14,1 mlrd. eurų³ (t. y. 1,3 mlrd. eurų³ daugiau nei 2014–2020 metais). Didelę jų dalį planuojama skirti žaliajai ir skaitmeninei transformacijai bei struktūrinėms reformoms. Tokios investicijos yra reikšminga galimybė padidinti šalies ekonomikos produktyvumą, sudaryti sąlygas tvariam ekonomikos augimui ir verslo plėtrai ilguoju laikotarpiu.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus Įstatymo projektą, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nepateikiama naujų sąvokų ir sąvokas įvardijančių terminų, todėl projektas nevertintinas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Įstatymo įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus Įstatymo projektą ir įsigaliojus Tarybos sprendimui, turės būti pakeisti šie teisės aktai:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. spalio 3 d. nutarimas Nr. 1218 „Dėl Atsakomybės už Europos Sąjungos nuosavus išteklius ir funkcijų paskirstymo taisyklių patvirtinimo“;

2) Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. kovo 12 d. įsakymas Nr. 1K-084 „Dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių administravimo procedūrų vadovo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Lietuvos įmokos į Europos Sąjungos biudžetą numatomos valstybės biudžete, Finansų ministerijos vykdomoje programoje „Europos Sąjungos nuosavi ištekliai ir narystės mokesčiai bei įnašai Europos Sąjungos ir tarptautinėms finansų institucijoms“. Įsigaliojus Tarybos sprendimui, VN įmokos už 2021 metus bus perskaičiuotos, atsižvelgiant į Tarybos sprendime nurodytus pakeitimus, tačiau didelio poveikio numatytoms Lietuvos įmokoms neturės. Įmokų dydis daugiausia priklauso nuo valstybės statistinių rodiklių ir nuo Europos Sąjungos biudžeto dydžio. Planuojama, kad 2021–

³ 2018 metų kainomis.

2027 metais Lietuvos įmoka į Europos Sąjungos biudžetą sudarys apie 4,25 mlrd. eurų (einamosiomis kainomis).

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

„Europos Sąjungos nuosavi ištekliai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.
